

Viatge a l'Europa de les regions

El Vell Continent viu en aquest final de segle dos esdeveniments paral·lels: una unió pacífica d'estats i un part dolorós de països nous. Si cap d'aquests dos fenòmens no té el futur clar, enmig s'hi debaten les regions.

A començament del 1993, en ocasió de l'entrada en vigor del mercat únic europeu, el diari francès *Libération* va publicar un suplement especial. Entre més coses s'hi podia llegir el que segueix: "Europa té l'oportunitat de proposar un nou model democràtic al món: una confederació supranacional, una unió de comunitats semiautònomes, més petites que no pas les nacions (Catalunya, el Jura, Savoia, el País de Gal·les, Moràvia o Turíngia), reagrupades en associacions econòmiques i administratives d'ordre regional".

Qui signava l'article, Benjamin Barber, és professor de Ciències Polítiques als Estats Units i autor del llibre *Democràcia forta: la Jihad contra el McMón*, publicat fa poc al seu país. Pel professor Barber, el sistema democràtic d'Europa i del món corre actualment el risc de trencar-se en mil bocins per dues forces paral·leles, però no oposades: el "McMón", és a dir, la internacionalització, a escala planetària, de l'economia, els mitjans de comunicació i els centres de poder, i la "Jihad", és a dir, el nou tribalisme, la reafirmació nacional o religiosa basada en l'exclusió de l'estranger i, en casos extrems, la purificació ètnica. Exemples d'ambdós perills, no cal buscar-ne gaire lluny.

L'article de *Libération* continuava llançant propostes agosarades: "la ciutadania seria dual, incloent-hi les obligacions amb el poder local i els drets i responsabilitats respecte al centre polític. Una comunitat confederal d'aquesta mena permetria, a la vegada, la participació i l'autodeterminació en els afers locals des de la base, i una representació i un govern indirectes per part d'administradors responsables a la cúpula del poder. L'estat-nació veuria el seu paper disminuït, i l'eslògan del moviment verd: 'pensar globalment, actuar localment', descriuria de fet la nova política europea. Si això es produïa, la democràcia deixaria de ser retòrica, per hipòcrita. Semblaria igual de coherent que el 'McMón', i al mateix temps podria encarnar una fe secular tan exaltant com la 'Jihad'".

Tenint en compte que el suplement es va publicar simultàniament en vint-i-set diaris internacionals, gràcies a una organització anomenada World Media Network, tot plegat no deixa de tenir la seva gràcia. Però..., seria possible una Europa semblant al segle XXI? Com es resoldrien qüestions com la seguretat, els moviments migratoris, la cooperació econòmica? I, cosa més important, com es configuraria aquesta Europa atomitzada en el pla institucional?

Localistes contra regionalistes. Han passat dos anys d'aquell suplement, i l'Europa

del Tractat de Maastricht s'afanya un altre cop a fer un pas endavant en la seva infatigable recerca de la unió, la concòrdia... i el mercat únic més gran del món. A partir del 29 de març els quinze membres de la Unió Europea obriran el debat per reformar el Tractat de Maastricht, signat el febrer del 1992. Hi ha qüestions essencials en joc, començant per l'ampliació cap a l'est o la reforma de les institucions de la Unió. Dins aquesta darrer apartat, quan els quinze mandataris europeus s'asseuran a discutir, un petit dossier els esperarà damunt la taula: el Comitè de Regions, creat en virtut de l'article 128A del Tractat de Maastricht.

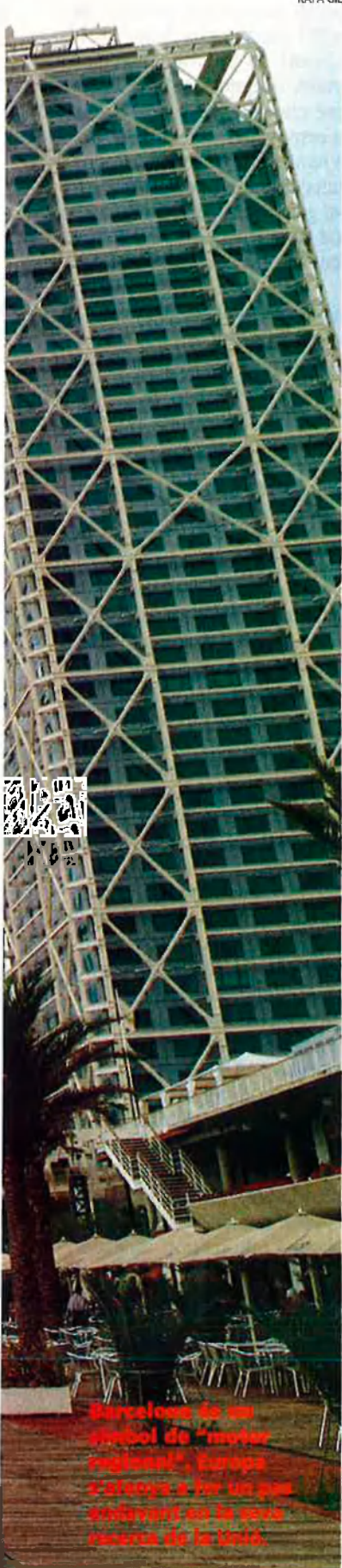
El Comitè de Regions simbolitza el primer reconeixement formal en la història de la Unió Europea de la realitat regional, allò que alguns anomenen "nacions sense estat". Les seves competències són, ara per ara, merament consultives, dins una institució també consultiva de la Unió Europea: el Comitè Econòmic i Social, que en principi tampoc no volia albergar els 222 membres del nou Comitè, però que va haver de blegar-se a la voluntat dels dirigents europeus.

Els membres i defensors del Comitè de Regions reconeixen que aquest paper no és gaire brillant, per no dir ínfim. De fet les males llençgues asseguren que aquest va ser un dels motius pels quals el president de la Generalitat, Jordi Pujol, no va voler ser candidat a presidir-lo al 1993. Per manar un Comitè que mana poc, Pujol sembla que s'estima més de quedar-se, ara per ara, amb la presidència de l'Assemblea de Regions, un *lobby* privat de presió que agrupa 250 regions del continent.

Després d'una aferrissada lluita interna, el Comitè es va constituir, el març del 94, amb un pacte d'alternança bianual en la presidència entre el candidat pujolista, Jacques Blanc, president de la regió francesa Llenguadoc-Rosselló, i Pasqual Maragall, alcalde de Barcelona i també màxim dirigent d'una altra associació de nom interminable: el Consell de Municipis i Regions d'Europa, que agrupa més de cent mil col·lectivitats locals i regionals del continent.

En virtut del pacte, Maragall hauria de passar a presidir el Comitè de Regions a partir del mes de març, encara que sembla que hi ha resistències del senyor Blanc. Perquè, en realitat, els problemes del Comitè de Regions no provenen tan sols del seu pobre paper als passadissos de Brussel·les, sinó també de les divisions internes.

El Comitè de Regions agrupa ens municipals i regionals, cosa que no agrada ni als uns ni als altres. A més a més, hi ha una clara divisió entre el sector regional, dominat (99 vots) per la democràcia cristiana i els partits de dreta, i els municipis (90 vots), dominats pels partits

Barcelona és un símbol de "matar regional", Europa s'afanya a fer un pas endavant en la seva recerca de la unió.

ARXIU

socialdemòcrates i genèricament d'esquerra.

Des de molt abans que es constituís el Comitè que el seu presidenciable permanent, Jordi Pujol, es mostra contrari a aquesta convivència forçada, i per això es va encarregar de la ponència de reformar-lo, la mateixa que es trobaran els quinze mandataris europeus el 29 de març. I vet aquí que per primera vegada a la història les regions europees tenen l'oportunitat de començar a bastir els fonaments del somni del professor Barber: una Europa de les regions, o per a alguns, de les nacions sense estat.

Dormint amb l'enemic.

Els experts diuen que corren mals temps per a la construcció europea. A Estrasburg, seu del Parlament europeu, l'ambient entre funcionaris espanyols i eurodiputats és d'un cert desencís des de les darreres eleccions. L'admissió de nous membres (Suècia, Finlàndia i Àustria) no ha representat una entrada d'aire fresc, com va passar amb Espanya i Portugal, sinó més precaució i necessitat de consens a l'hora d'impulsar noves polítiques d'integració.

En una pausa de les sessions, normalment designades, del Parlament, Joan Vallvé, ex-comissionat de Relacions Externes de la Generalitat i en l'actualitat europarlamentari, resu-

Jordi Pujol, Jacques Blanc, president del Comitè de les Regions, Pasqual Maragall, vice-president, i Joan Lerma. El president Pujol pretén reformar el Comitè de les Regions per posar-lo al mateix nivell que el Parlament o la Comissió.

PRATS I CAMPS

Seu del Parlament Europeu a Estrasburg. Els nous membres representen més precaució.

meix en molt poques paraules el projecte de reforma de Pujol. "El president ha demanat als governs que el Comitè de Regions tingui un paper més important, que no sigui purament consultiu, sinó que els seus informes tinguin com a mínim una resposta vinculant de la Comissió. Voldríem també que hi hagués un dret de recurs al Tribunal Europeu de Justícia, car creiem que és una garantia perquè les regions que tenen capacitat legislativa puguin defensar les seves competències, cosa que ara no poden fer".

—Un projecte una mica modest, no?

—Home, el mateix informe del Parlament europeu sobre la reforma de les institucions és molt possibilista —es disculpa Vallvé, tot fent una pausa—. Però és que hem de pensar que, els diputats que es declaren obertament anti-Maastricht, els tenim aquí, a l'hemicicle mateix —afegeix, assenyalant darrere seu la immensa sala de reunions del Parlament.

El projecte Pujol de reformar el Comitè de Regions demana, en definitiva, que aquest organisme passi a ser una nova institució de la Unió Europea, del mateix nivell que la Comissió o el Parlament europeu. A llarg termini l'ambició secreta seria de transformar-se en una mena de Senat europeu, un cop aconseguida la separació de municipis i regions. Una idea que no entusiasma gens ni mica la majoria de dirigents europeus i euròcrates, perquè en la seva opinió entebancaria encara més el camí de la integració, ja prou difícil amb unes negociacions a tres bandes (Comissió, Consell de Ministres i Parlament).

Arlene McCarthy, diputada laborista britànica al Parlament europeu, replica els arguments de Vallvé, no des d'una posició antiregionalista, sinó d'esquerres. "No té sentit un Comitè de les Regions que dupliqui la feina que fem. El que hauríem de demanar és un escrutini de la legislació que va sorgint i dir a la Comissió i al Consell de Ministres: 'Això no és bo per a les regions; això s'hauria de fer així...', i després omplir els forats amb subsidiaritat". Com a bona socialista, Arlene McCarthy subscriu la definició que va fer temps enllà Pasqual Maragall del que és subsidiaritat: proximitat al ciutadà. Repartir el poder que hi ha sense crear-ne de nou. Però, i quan n'hi ha poc, de poder, què s'ha de fer?

McCarthy forma part de la Comissió d'Affers Regionals del Parlament europeu, una comissió que entre 1990 i 1994 va presidir l'incombustible Antoni Gutiérrez Díaz, el "Guti", en l'actualitat vice-president de l'Eurocambrà. Gutiérrez Díaz va ser qui va aconseguir de fer seure en una mateixa taula, per primer cop, Pujol i Maragall perquè es possessin d'acord sobre qui havia de ser el president del Comitè de Regions.

Sense saber-ho, el polític català recupera en

el seu discurs certs aspectes de les propostes de Barber. "Els estats són massa petits per a abraçar el conjunt de les macropolítiques que avui són necessàries al món, però massa grans per a apropar-se als ciutadans, essent així que les regions són un estadi intermedi ideal per a la planificació i l'aplicació eficaç de totes les polítiques europees".

—I els municipis?

—També! Els municipis tenen un paper molt important en la construcció d'Europa, perquè són l'esglaió institucional més acostat als ciutadans, i per tant els que poden segregar europeisme de forma immediata. S'ha creat una polèmica falsa, amb totes aquestes discussions.

Però la seva visió també és pessimista quant a l'adquisició de nous poders: "En la conjuntura actual els estats recelen que, pel principi de subsidiarietat, les regions no aconseguixin més competències. El dret de recurs al Tribunal Europeu de Justícia, per exemple, el veig bastant dalt la teulada".

—I per què hi ha tantes resistències?

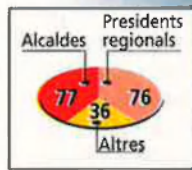
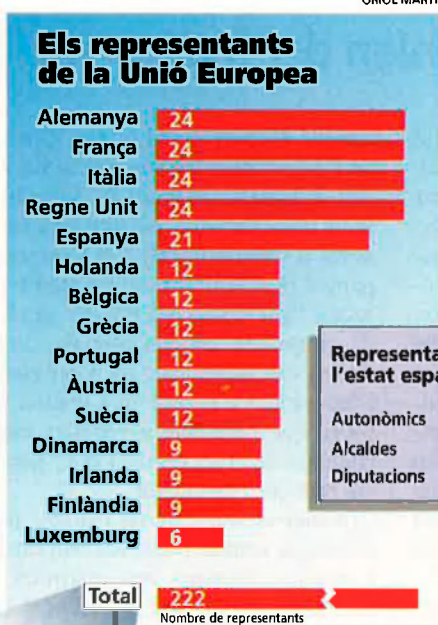
—Bé..., el problema de fons és que a Europa no hi ha pas tantes nacions sense estat.

Si s'accepta això, aleshores s'entén per què dos dirigents polítics catalans es barallen per una mateixa presidència europea. Uns altres, com els regionalistes anglesos, s'estimen més d'anomenar-ho d'una altra manera.

Unes regions més iguals que unes altres. El professor Christopher Ravie dona classes a la universitat alemanya de Tubinga, una petita ciutat situada a la part més occidental de Baden-Württemberg, a molts pocs quilòmetres de la frontera amb Alsàcia —i per tant d'Estrasburg, la capital—. Les relacions entre ambdues regions, escenari de tres guerres en cent anys, és un exemple d'allò que molts federalistes somnien per al futur d'Europa. Cada dia milers de francesos creuen la frontera per treballar a les empreses alemanyes i, encara que en nombre menor, el fenomen es repeteix a la inversa.

Alsàcia és la segona regió més rica de França després de París, i pel que fa a Baden-Württemberg, el seu govern va ser un dels impulsors dels "Quatre Motors d'Europa", organització regional fundada al 1988 amb Roine-Alps (França), Llombardia i Catalunya. Tot aquest espai situat al cor d'Europa (11,2% del territori de la Unió Europea i una quarta part de la població) manté una sèrie de denominadors comuns que ajuden a explicar el seu interès a reforçar els seus vincles.

En primer lloc, els dirigents. La majoria d'aquestes regions són governades per partits conservadors, cristianodemòcrates o naciona-

Dades corresponents a l'any 1994

listes d'ideologia tan difusa com radical, com és el cas de la Lliga de l'italià Umberto Bossi. En segon lloc, l'economia: són regions amb un alt desenvolupament industrial i tecnològic, que atrauen les inversions estrangeres i, doncs, amb uns sectors autòctons (les petites i mitjanes empreses: el 80% de l'economia de Roine-Alps i Catalunya) que se'n beneficien (com a mínim, si no hi ha crisi). En la seva primera visita a Barcelona, al 1989, el delegat de Roine-Alps a Catalunya, Thierry Bernard, afirmava sense pudor: "Ens passa igual que a Catalunya: som massa rics per a tenir dret al fons estructural d'ajuts regionals".

Com que els rics també ploren, els quatre motors de la més aviat lenta integració europea van acordar d'a-

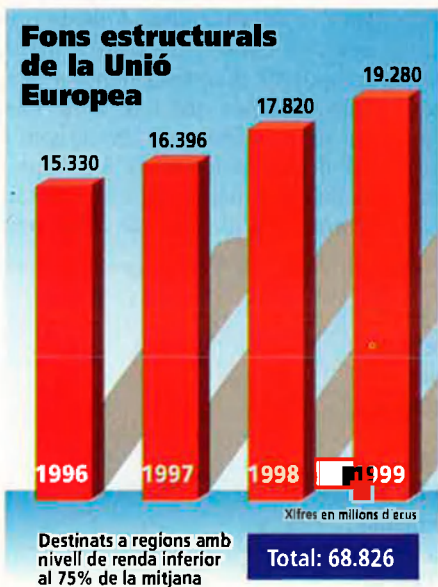
judar-se mútuament sense esperar que les ajudes (que també cauen, però inferiors) arribessin de Brussel·les. L'acord dels Quatre Motors permet al govern català, entre més coses, d'utilitzar les delegacions comercials de les altres regions a tot el món. Un altre somni dels regionalistes més entusiastes: utilitzar les "escletxes" de l'economia global per establir relacions amb els seus veïns a ultramar. En 1990, tan sols un any i escaig després de la seva constitució, els Quatre Motors tancaven un acord de cooperació amb una província canadenca. El Quebec? No, Ontàrio.

Com a escocès resident a Alemanya i habitual turista del País de Gal·les, Christopher Harvie es considera un bon observador de la realitat regional europea. Però, a diferència del professor Barber, les seves investigacions sobre el terreny l'han deixat amb

molts interrogants, que presenta en el seu llibre, tan dens i interessant, *L'ascensió de l'Europa de les Regions* (Londres, 1994).

En un dels capítols, "Unes regions més iguals que no les altres", Harvie es fa preguntes com aquestes: "Europa de les Regions; Quatre Motors; Arge Alp: no hi ha més desig que realitat darrere aquests conceptes captivadors? Aquesta dominació d'un 'nucli dur de regions', no deu ser, en lloc d'un model de futurs desenvolupaments, un club exclusiu amb molt poc a veure amb els sistemes polítics a escala petita i autogestionaris de Kohr i Schumacher?"

Schumacher és l'autor del conegut llibre *Small Is Beautiful*, la bíblia de

Les regions que venien del fred

I Europa de l'est? La futura ampliació de la Unió Europea (la República Txeca, Polònia i Hongria són els primers candidats) planteja interrogants també en el pla regional, encara que només sigui pel que fa a repartiment d'ajuts comunitaris. Però els problemes no són únicament d'ordre econòmic. També són polítics, i principalment dos: el primer, com aplicar polítiques de cooperació regional a països en què la descentralització administrativa es troba sepultada sota dècades de "centralisme democràtic"? I segon, i encara més delicat: com afrontar la qüestió de les minories nacionals?

Segons un informe de la Comissió Europea, "Europa any 2000+", les regions situades al llarg dels itineraris que enllacen les principals ciutats i capitals dels països de l'est són les més ben situades per a una entrada a la Unió Europea. Es tracta de la ruta que va de Praga a Nuremberg i de Budapest a Praga passant per Bratislava, o de Praga a Varsòvia passant per la població polonesa de Lodz. El tràfic entre Europa de l'est i la UE pot multiplicar-se per més de quatre, en els quinze anys vinents, i per més de tres el trànsit ferroviari. L'eix del Danubi té també una importància primordial, no solament com a via de transport, sinó fins i tot com a eina de reestructuració del territori. Però únicament les regions que abandonin la indústria pesant i l'agricultura a l'engròs podran agafar el tren de la modernització, a un cost social que ja té les conseqüències electorals que presenciem (tornada dels comunistes al poder).

Les conseqüències d'aquesta remuntada del "neoconservadorisme" en el tractament de les minories nacionals és una incògnita. "Hi ha un dogmatisme enorme sobre la construcció de l'estat en països com Romania o Eslovàquia", re-

coneix Miguel A. Martínez, president de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa. Miguel A. Martínez té molt poca fama de nacionalista (a casa seva, a Ciudad Real, i al Congrés espanyol el coneixen com un membre del sector "guerrista" del PSOE), però més de cinquanta viatges oficials, aquests últims cinc anys, per tot l'est europeu l'han ajudat a copsar una realitat complexa que bull, que a vegades explota (Iugoslàvia, Txetxènia) i que, per tant, cal protegir i canalitzar.

Durant el seu mandat catorze països d'Europa central i oriental han entrat al Consell d'Europa, una institució que no té més poders que el Tribunal Europeu dels Drets Humans (el mateix que va jutjar el cas Bultó), però que mira d'exercir una funció de prevenció i d'ajut a aquestes noves democràcies. El Consell va crear, l'1 de febrer de 1995, la Convenció per la Protecció de les Minories Nacionals. Es tracta del primer instrument jurídic d'aquestes característiques al continent, i proclama el dret de desenvolupament de la cultura, de preservació de la identitat, la llengua i les tradicions, d'accès als mitjans de comunicació i el dret d'establir contactes lliures i pacífics amb tota altra persona més enllà de les fronteres de l'estat.

No tothom a Europa de l'est ha signat la Convenció, però és un primer pas per a desarticlar conflictes no tan llunyans. Segons Miguel A. Martínez, la doctrina essencial de l'acord és aquesta: "el dret de tota minoria nacional a mantenir la seva identitat, a fer-la protegir des de l'estat, i en contrapartida, el compromís d'aquesta minoria nacional amb l'estat en què viu, sense qüestionar-ne les fronteres". Però, com en el cas de les nacionalitats d'Europa occidental, la millor política no és el simple oferiment d'un marc de drets suprana-

M. A. Martínez, president de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa. Ha impulsat la defensa de les minories nacionals.

cionals, sinó l'aplicació de mesures concretes sobre el terreny. Tenint en compte la terrible ferida iugoslava, alguns estats ja han començat a aplicar els seus propis cataplasmes. Hongria, per exemple, ha provat de resoldre el problema de les minories dins el seu estat oferint-los un model constitucional llunyà, però que sembla eficaç: el de l'estat belga. El govern de Budapest, com el de Brussel·les, parteix del reconeixement de l'autonomia personal, no territorial. Una solució que no sembla tenir, ara com ara, la simpatia del govern eslovac, que també té una nodrida i incòmoda minoria hongaresa al sud. La República Txeca, en canvi, té en preparació un projecte per a tornar a la divisió regional d'abans de la guerra, però la falta d'acord entre partits n'impedeix l'aprovació. Finalment, a Polònia, malgrat la presència de minories, la divisió actual continua essent purament administrativa, amb quaranta-nou districtes. **J. Z.**

molts moviments ecologistes dels anys 70 i 80 per les seves idees revolucionàries sobre la democràcia i la descentralització del poder. Un vegada més, "pensa globalment, actua localment".

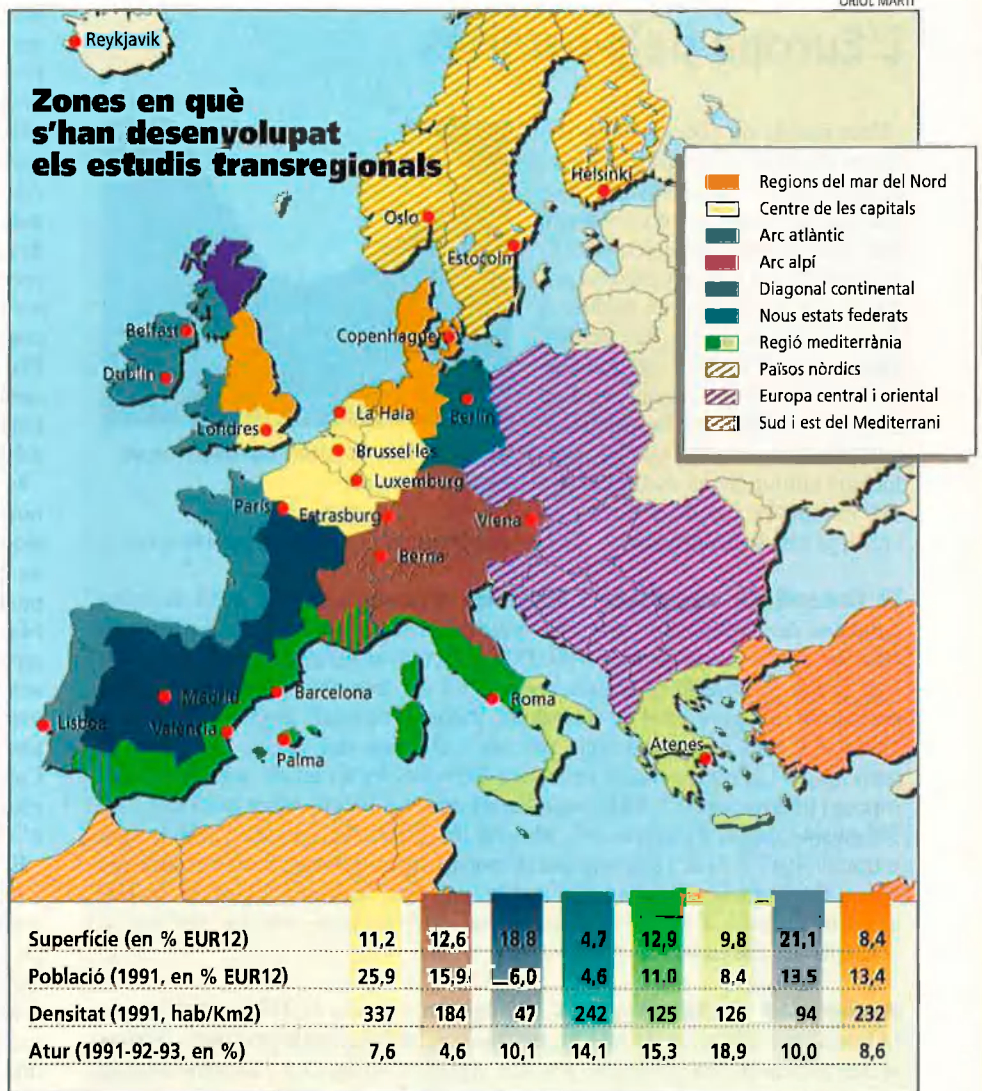
Harvie constata que els poders regionals corren exactament els mateixos perills que els estats nacionals, amb l'agreujant que l'hermetisme del poder pot ser més gran per falta d'una opinió pública suficientment àmplia. "Des de

començament del 1989 hi ha hagut revelacions a Baden-Württemberg de la compenetració entre multinacionals i l'elit regional. L'ex-president de l'empresa Bosch, Hans W. Merkle, es trobava implicat en una operació de finançament il·legal en benefici de la CDU [Unió Cristiano-demòcrata alemanya] a Baden-Württemberg. Després l'arrest de Helmut Lohr, el president de SEL, una subsidiària d'ITT, acusat de frau i d'evasió d'impos-

tos, va destapar un elaborat sistema de pagaments a Lothar Spath [aleshores president de Baden-Württemberg]: vacances, donacions de partit, visites oficials a l'estranger en canvi de contractes i subsidis governamentals. Spath va haver de dimitir a començament de gener de 1991". A la vista d'aquests exemples, sembla com si Catalunya compartís amb les quatre regions alguna cosa més que tecnologia avançada.

Harvie també denuncia perills més inquietants en aquest cor d'Europa en què la immigració és un dels principals fenòmens de final de segle: "La dreta populista, en la figura de Václav Klaus a la república txeca, ha obtingut ja un triomf. Amb Jörg Haider a Àustria [destacat líder d'extrema dreta], podria obtenir-ne un altre [l'acaba d'obtenir en les eleccions generals del mes de desembre]. A la vista de l'èxit dels acords transfronters tipus Sarre, una "federació alpina" conservadora (Bohèmia, Baviera, Àustria, Suïssa, Tirol del Sud, Eslovènia), amb les seves grans inversions a preu fet per a controlar les rutes comercials alpines, podria ser una realitat".

Les opinions del professor Harvie tenen la virtut de mostrar la cara oculta del regionalisme, la que corre el risc permanent de contemplar-se en el mirall deformat del particularisme i de l'integritisme nacionalista que tant temen Barber i alguns altres experts, entre ells l'home recentment guardonat amb el premi Octubre 1995, l'alemany H. M. Enzensberger.

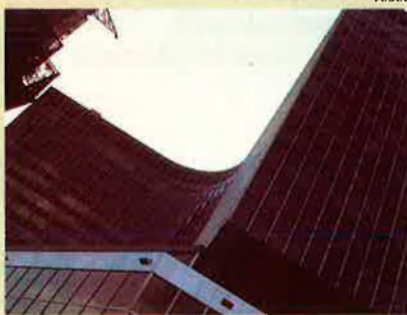
Manifestació a Milà de la Lliga del Nord el 1993. Als seus dirigents de tendència conservadora els interessa mantenir els seus vincles de riquesa.

Un fenomen que ensenya les urpes a Itàlia, on les reivindicacions de les lligues regionalistes són una barreja inquietant de populisme i de confuses receptes econòmiques. Malgrat tot, l'exemple dels Quatre Motors i el regionalisme europeu sembla positiu, en opinió de Harvie, com a intent d'establir bases comunes de cooperació sense la intervenció dels estats, i per tant més pròxim als ciutadans.

La caixa de Pandora federalista. Segons Harvie, el Regne Unit és el darrer país centralista de l'Europa comunitària. I això no és sols producte de la història, sinó també dels darrers setze anys de govern conservador. Si a França, hereva del jacobinisme, la presidència de François Mitterrand va obrir un procés de descentralització administrativa que ha acabat atorgant a les regions el 15% de la recaptació dels impostos (una xifra màgica a casa nostra, però encara allunyada del 80% dels *lander* alemanys), a l'altra banda del Canal de la Mànega Margaret Thatcher liquidava l'escàs poder municipal i regional del seu país, tradicio-

L'Europa dels comitès

Pocs nivells de poder d'abast europeu mostren tanta febre associacionista com el regionalisme, i poques sigles s'arriben a confondre tant com les que pertanyen a institucions oficials i organitzacions privades que exerceixen de *lobbies* o de grups de pressió a Brussel·les. Molts d'aquests grups són un fenomen relativament nou, que ha anat sorgint a mesura que la integració europea s'aprofundia i que les institucions comunitàries assumien noves competències. Uns altres, en canvi, ja són de la dècada dels 50, amb les primeres institucions paneuropees.

Brussel·les. La Unió Europea és un cau de *lobbies*.

El Consell de Municipis i Regions d'Europa. L'any 1951 una cinquantena de batlles van crear el Consell de Municipis i Regions d'Europa (CMRE), que ara agrupa unes 100.000 col·lectivitats locals i regionals de vint-i-sis països. El president actual, reelegit l'1 de desembre proppassat per un període de tres anys, és el de Barcelona, Pasqual Maragall. Segons els seus estatuts, el CMRE, una associació privada, vol, entre més coses, "assegurar la participació i la representació de les col·lectivitats locals en els organismes europeus i internacionals". Té la seu a París i deu comissions sobre afers tals com Urbanisme, Medi, Transport, etc. Malgrat les diferències de criteri amb l'organització rival, l'ARE (municipalisme contra regionalisme, socialdemocràcia contra democràcia cristiana), s'hi avé en una cosa: cal que el Comitè de Regions tingui rang d'institució comunitària. Amb un nom nou que inclogui el concepte de "col·lectivitats locals".

Assemblea de les Regions d'Europa. Creada al 1985 a Estrasburg (Alsàcia) per iniciativa de nou organitzacions interregionals europees. Segons el dret alsacià és una associació privada. Agrupa 250 regions, i els seus estatuts són molt semblants als del CMRE: "reforçar la presència i la representació de les regions davant les institucions europees i la seva participació en la construcció europea". La diferència és de *pedigree*: els membres de l'ARE són col·lectivitats territorials d'un nivell "immediatament inferior al de l'estat central", i dotades de representativitat política "exercida per una assemblea regional electa". Jordi Pujol, en dirigeix el Bureau Executiu.

Congrés de Poder Locals i Regionals d'Europa. Creat al 1957 com a Conferència, i reformat al 1994 per fer-ne un Congrés de Poders Locals i Regionals (CPLRE), és dividit en dues cambres: Cambra dels Poders Locals i Cambra de les Regions. És una institució del Consell d'Europa (la més veterana de les organitzacions europees, fundada al 1949 per la defensa de la democràcia i els drets humans a tot el continent) i té, oficialment, 263 membres. En els seus òrgans, hi ha representades les tendències polítiques de trenta-vuit països del continent. Espanya, hi té dotze representants. N'és el president actual el burgmestre de De Bilt (Països Baixos), Alexander Tchernovs.

Comitè de les Regions. Creat el 9 de març de 1994 a Brussel·les en virtut de l'article 128A del Tractat de Maastricht. N'és ara president Jacques Blanc. Té 189 membres (vegeu quadre adjunt) i tant la Comissió Europea com el Consell de Ministres poden consultar-lo en l'un qualsevol dels àmbits següents: educació, formació professional i joventut, cultura, salut pública, xarxes trans-europees de transport, telecomunicacions, energia i fons estructural (Fons de Cohesió especialment).

J. Z.

nalment laborista, com és el cas de l'Ajuntament de Londres (una història que recorda el final de la Corporació Metropolitana de Barcelona).

Es tracta d'un fenomen que ha començat a ser descobert en totes les dimensions. Els *tories*, campions del liberalisme, han acumulat més poder que mai, en el seus setze anys al davant del govern. Per posar-ho en boca d'un comentarista polític de la revista *The Economist*: "el poder puja a Brussel·les, així que, per compensar-se'n, n'esgarrapen dels ens locals". Els ajuntaments han perdut autonomia financera i competències, quan la revolució thacherista només s'aplicava al mercat laboral i a les privatitzacions.

Mentre aquesta hegemonia *tory* ha funcionat ningú no ha tingut ocasió de queixar-se, però ara que les perspectives electorals són magres, ha començat a trontollar tot l'escenari. I la culpa no és solament d'Europa: el govern de John Major es troba compromès, des de fa un any, en un procés de pau a l'Ulster que, pel que sembla, acabarà posant fi a la dominació britànica a l'illa d'Irlanda. Aquestes converses, juntament amb els fenòmens que apareixen a l'altra banda del Canal de la Mànega, tenen un efecte inesperat en la societat britànica: el d'obrir la caixa de Pandora federalista.

El líder laborista a l'oposició, Tony Blair, s'ha atrevit a incloure la devolució dels Parlaments nacionals a Escòcia i al País de Gal·les en el seu programa electoral. La proposta no deixa de tenir un rerefons interessant: els laboristes saben que el seu principal feu electoral és, des de sempre, el nord salvatge desindustrialitzat, i el País de Gal·les, amb els bancs de pesca amenaçats pels vaixells espanyols. El Partit Conservador de John Major ha aixecat el crit al cel, però el fet és que la proposta no ha mogut indignació entre l'opinió pública, sinó interès i expectatives. És per aquest motiu que les experiències d'associacions interregionals són vistes amb molt d'interès pels britànics europeistes.

"Catalunya i les regions alemanyes han dirigit el debat regionalista a Europa, han fet una pressió eficaç quant a la distribució del fons regional, i nosaltres hem quedat enrere perquè no tenim acords institucionals", comenta Richard Howitt en una altra pausa de l'Europarlament d'Estrasburg. Howitt també és diputat laborista i president d'una associació pel desenvolupament econòmic del sud-est d'Anglaterra.

—Crec, doncs, que el fenomen de l'Europa de velocitats diferents pot reproduir-se en l'àmbit regional?

—Crec que ja s'hi reproduïx. Catalunya es troba per damunt de la mitjana europea, en termes d'ingressos, quan al meu país totes les regions s'hi troben per sota. Però no crec que hagem de reproduir aquestes diferències en

ARXIU

Tony Blair, líder laborista. Aposta per l'associació interregional.

l'ordre institucional, amb uns grups a dins i uns altres a fora. Crec que és important que oferim una garantia a tot Europa que les diferències que es veien fins fa poc en llocs com Espanya mateix comencen a ser eliminades.

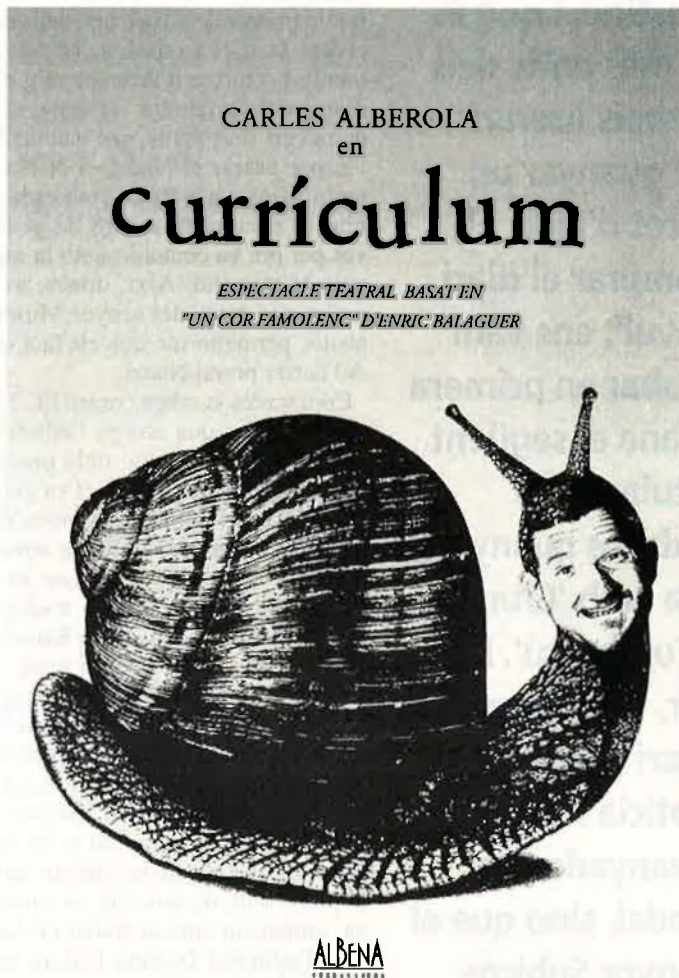
El marc europeu dona peu a aquestes paradoxes: regions que se senten històricament agreujades són considerades privilegiades fora del seu context territorial. Un fenomen que s'entén millor, si tenim en compte que d'aquí al 1999 la Unió Europea té previst d'invertir en les seves regions menys desenvolupades més de 68 mil milions d'ecus. La resta, com Catalunya i l'Essex meridional (la regió anglesa del senyor Howitt) s'hauran de repartir els 31 mil milions restants. Com en el cas de la polèmica entre regions i municipis, tot es redueix a una baralla de poders i de diners. I aquí és on es necessiten les instàncies nacionals o comunitàries.

Caldrà, doncs, esperar la dissolució de l'estat nacional a Europa per poder veure fent-se realitat el somni de Barber i el dels nacionalistes sense estat? Els experts asseguren que el fenomen és bastant improbable, almenys en el futur més immediat, i el cas del Comitè de Regions així ho demostra. "Jo crec que el principi de subsidiarietat no té, realment, cap límit, perquè la construcció europea consisteix, de fet, en un doble moviment: passar poders a l'esglaó europeu i baixar al nivell de regions i municipalitats. Es tracta de despullar l'estat central dels seus atributs. L'únic límit és que, per a negociar un text, calgui aplegar no pas quinze o trenta ministres, sinó dos-cents presidents regionals. Això seria l'ONU: impossible". És l'opinió de Jean Quatremer, corresponsal a Brussel·les del diari *Libération*. "Els problemes regionalistes s'hauran de resoldre dins cada país: no podem esperar que ho faci Brussel·les", sentència magnànimament un altre corresponsal francès a la capital belga. Potser sí. Mentrestant caldrà anar buscant esclaxes en el nou ordre europeu. Entre el "Mc-món" i la "Jihad".

Jordi Zamora

ARTENBRUT

teatre ▶ teatre ▶ teatre

ALBENA

OFERTA ESPECIAL

Portant l'anunci
o la revista «El Temps»
2 x 1 (dues entrades al preu d'una)

DEL 18 DE GENER AL 18 DE
FEBRER 1996

c/ Perill, 9 • Tel. 457 97 05